

14^e jaargang, #2

4 juli 2016

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 21 juni 2016**

Samenvatting

De overvloedige regens van de voorbije weken zorgden voor heel wat schade aan de landbouwgewassen. Uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden blijkt dat de vegetatie-index momenteel nog rond het gemiddelde schommelt. De schade aan de gewassen is op deze schaal (pixelgrootte van 1km) en op het moment van de analyse (21 juni) niet duidelijk zichtbaar. Mogelijk neemt de vegetatie-index in de komende weken wel nog af. Ook de opbrengstvoorspellingen zijn momenteel nog vrij gunstig. Daarbij moet echter vermeld worden dat de modellen slechts in beperkte mate rekening houden met extreme weersomstandigheden.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroei-model en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en PROBA-V (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). De beeldanalyses worden gefinancierd door het SIGMA project (FP7/GA-603719). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekehoeve, FIWAP (www.fiwap.be), CIPF (www.cipf.be), CADCO (<http://www.cadcoasbl.be>), Boer&Tuinder en Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>).

Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon Joost Wellens	bernard.tychon@ulg.ac.be joost.wellens@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel Roxanne Drion	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be r.drion@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

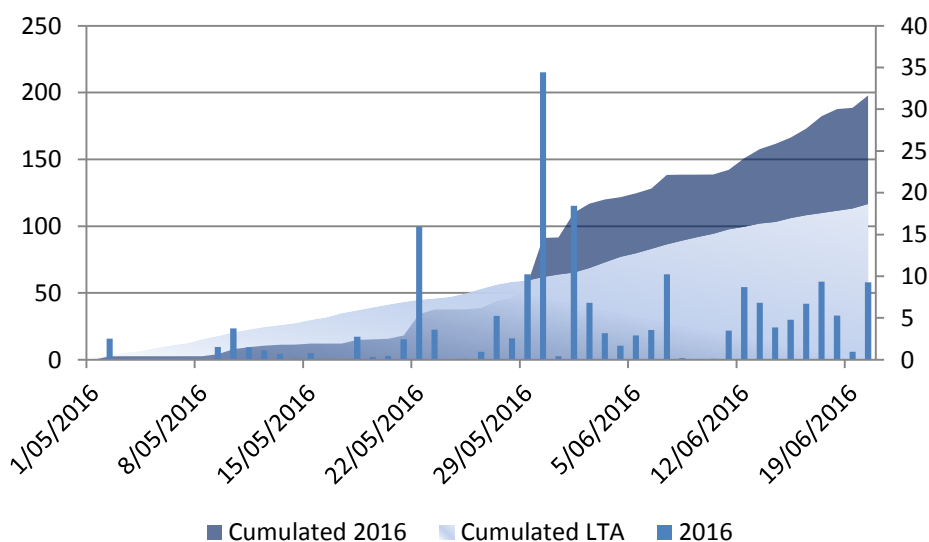
Datum van de volgende berichten: september 2016

De weersgesteldheid tijdens de voorbije periode (1 mei – 20 juni 2016)

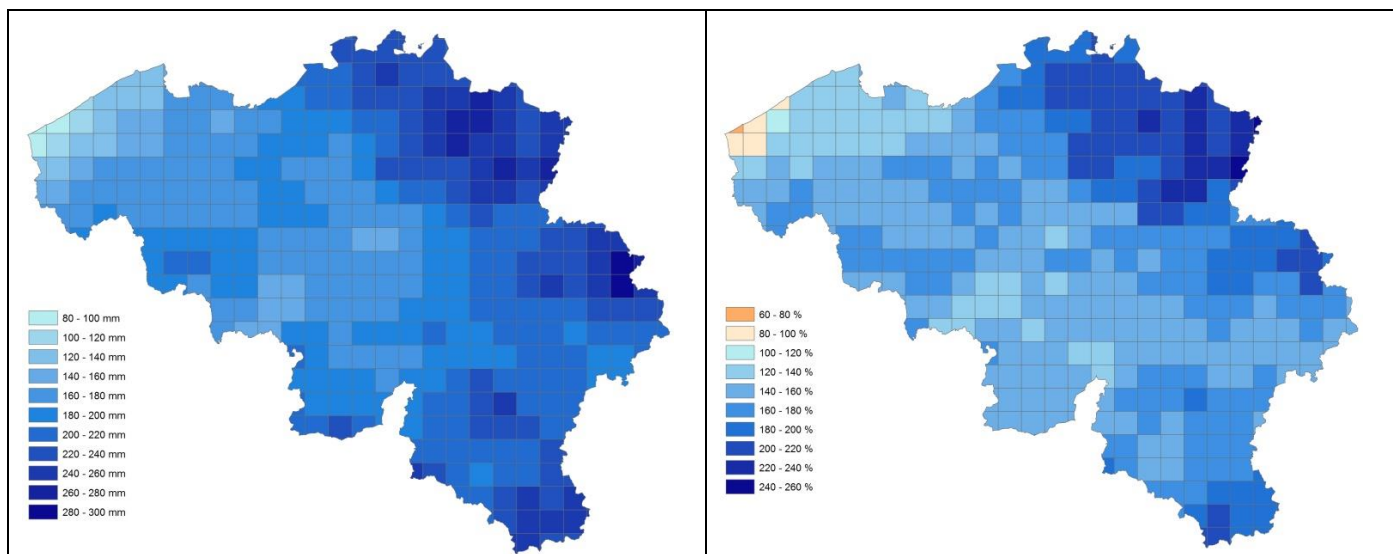
Sinds 1 mei schommelen de temperaturen rond het gemiddelde. In het noorden van het land bedraagt het verschil +1 tot +1.5°C, in het zuiden is de afwijking iets kleiner (<+1°C).

De gemeten neerslaghoeveelheid daarentegen week sterk af van het gemiddelde voor deze periode. Juni was een uitzonderlijk natte maand. In mei en juni werd ook een uitzonderlijk hoog aantal onweersdagen genoteerd (32 dagen in totaal). Talrijke velden werden getroffen door overstromingen, modderstromen, hevige wind en hagel. Naast de directe schade die het noodweer veroorzaakte, zijn veel percelen onberijdbaar waardoor geplande werkzaamheden uitgesteld moeten worden. Het natte weer is bovendien erg bevorderlijk voor de ontwikkeling van ziekten en in het bijzonder schimmelziekten. Het lijkt geen twijfel dat dit alles een negatieve impact zal hebben op de productie van de landbouwgewassen.

Uit Figuur 1 blijkt dat 30 mei duidelijk de natste dag was in België. In Roeselare werd die dag maar liefst 93.5mm neerslag gemeten. De totale neerslaghoeveelheid van 1 mei tot en met 20 juni 2016 lag 70% hoger dan de normale waarde voor deze periode (198mm ten opzichte van 116mm normaal). De meeste regen viel in de Kempen, het oosten en het uiterste zuiden van het land (zie Figuur 2). Aan de kust bedroeg het neerslagtotaal 80mm, in de Venen was dit 300mm.

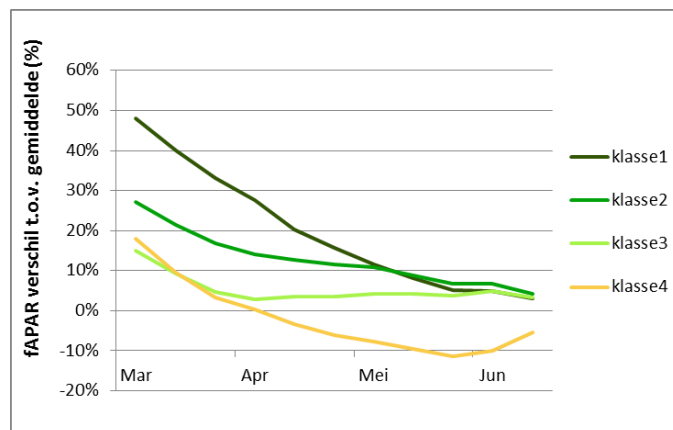
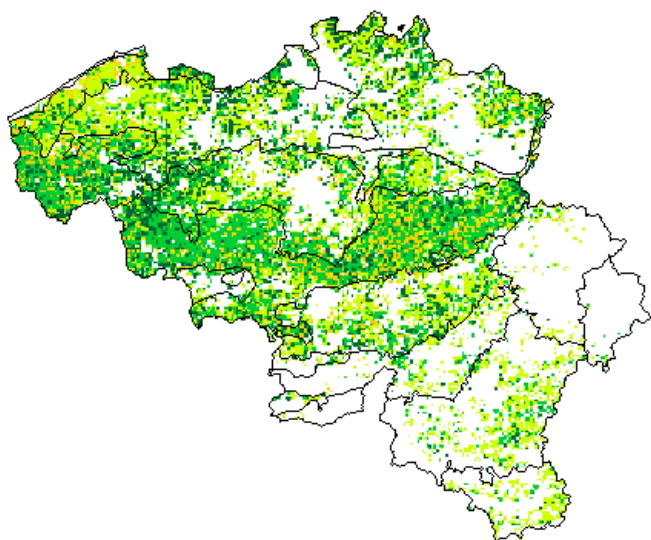
Figuur 1: Gemiddelde dagelijkse neerslaghoeveelheid (in mm, staafjes – rechteras) en neerslagsom (in mm) van 1 mei tot en met 20 juni 2016 (donkerblauwe zone) en gemiddelde waarde (lichtblauwe zone – linkerass) (Bron: KMI, ULg)

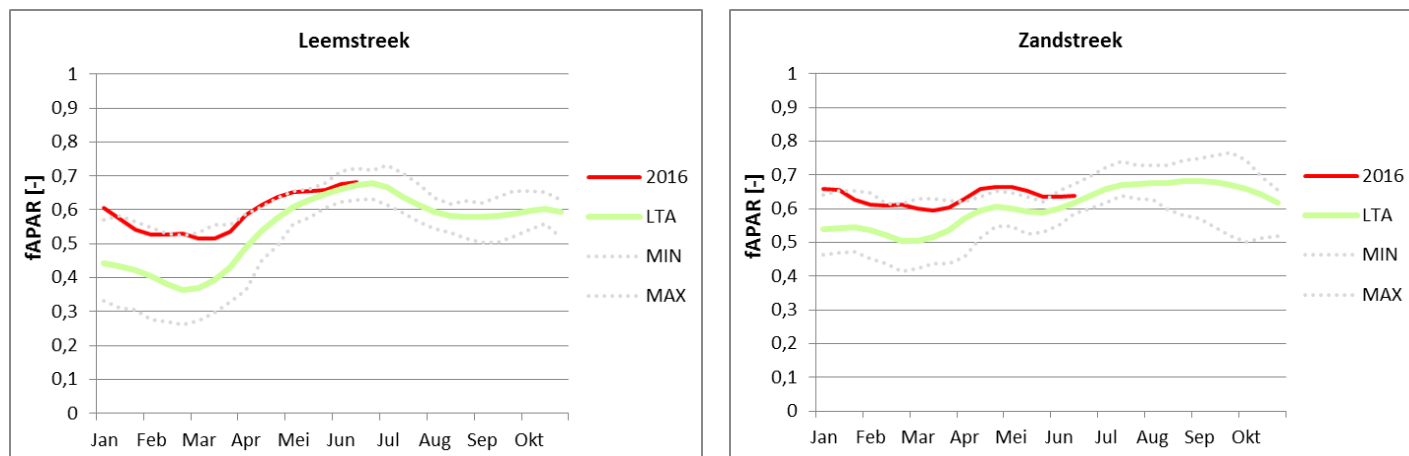
Figuur 2: Neerslagsom (in mm) van 1 mei tot en met 20 juni 2016 (links) en verschil (in %) ten opzichte van de referentie (rechts) (Bron: KMI, ULg)

Observaties vanuit de ruimte

Begin maart lag de vegetatie-index (fAPAR) afgeleid uit de Proba-V satellietbeelden dankzij de zachte winter ruimschoots boven het gemiddelde. Zoals vermeld in het vorige bulletin werd het verschil in maart en april gaandeweg kleiner. Deze tendens zette zich voort in mei en juni. Eind juni scoort de vegetatie-index op de meeste plaatsen rond het gemiddelde (groene zones in Figuur 3) of licht onder het gemiddelde (oranje zone). Dit is ook geïllustreerd in Figuur 4 voor twee regio's: de Leemstreek en de Zandstreek. De schade ten gevolge van de hevige regens en onweersbuien in mei en juni is op deze schaal (pixelgrootte van 1km) en op het moment van de analyse (21 juni) niet duidelijk zichtbaar. Mogelijk zakt de vegetatie-index in de komende weken wel nog verder weg.

Figuur 3: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2015) in 4 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 maart tot en met 20 juni 2016 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Figuur 4: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 20 juni 2016 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2003-2015) voor akkerbouwgewassen in [a] de Leemstreek en [b] de Zandstreek. (Bron: VITO)

Overzicht der gewassen: huidige toestand en oogstraming

Wintertarwe en -gerst:

De voorsprong die de wintergranen vertoonden dankzij de zachte winter was na enkele koudere periodes in maart en april volledig verdwenen. Eind juni volgt de wintertarwe op de meeste percelen dan ook de normale groeicurve, melden CADCO en CRA-w. Plaatselijk veroorzaakten onweer en hevige regens echter ernstige schade aan de graangewassen. Ook de hagelbuien van 27 mei zorgden voor

vernieling. De wintergerst blijft nog erg vochtig. Een droge periode van 3-4 dagen, gepaard gaande met een noordenwind, is noodzakelijk voor het slagen van de oogst. Tenslotte treedt hier en daar ook steriliteit op bij de granen als gevolg van het gebrek aan zonneschijn en de lage temperaturen half mei. De overvloedige regens zorgden er anderzijds wel voor dat er minder galmuggen en bladluizen dan gewoonlijk voorkomen. Veel percelen zijn echter getekend door het dwergvergelingsvirus. Hier en daar komt ook wat bruine roest voor. Het natte weer rond de bloeiperiode was bovendien ideaal voor de ontwikkeling van aarfusarium.

Suikerbieten:

Volgens het KBIVB is het natte weer van de voorbije weken ook erg nadelig voor de ontwikkeling van de suikerbieten. Het loof is verkleurd, de wortels zijn onregelmatig van grootte, *Pseudomonas* en wortelziekten duiken op. Met de terugkeer van droog weer zal de groei hopelijk snel hervatten en zouden de tekorten moeten verdwijnen, althans op percelen met een goede bodemstructuur waar het wortelgestel van de bieten zich snel kan ontwikkelen. In de laat gezaaide percelen, waar een doorgang nog steeds mogelijk is, zou schoffelen een gunstig effect kunnen hebben. De verluchting van de bodem zou de mineralisatie en de ontwikkeling van het wortelgestel moeten bevorderen.

Aardappelen:

Ook bij de aardappelen zorgde de overvloedige regen van de voorbije weken voor heel wat schade. Op zijn minst 2 tot 3% van de aardappelpercelen in Wallonië zijn vernield door wateroverlast of modderstromen, volgens FIWAP. In Vlaanderen ligt het percentage wellicht nog hoger, vermoedt Inagro. Op korte afstand kan de schade bovendien erg variëren. Vooral bij de nieuwe variëteiten (niet bij Bintje) is de opkomst problematisch. Slechts 30 tot maximum 90% van het pootgoed is opgekomen, meldt FIWAP. Ook het sluiten van het gewas verloopt erg variabel. Het is net tijdens de langste dagen van het jaar dat een volledige grondbedekking (maximale lichtinterceptie) de meest ideale situatie is voor een goede opbrengst, verduidelijkt Inagro. Een perceel met minder loof (geen gesloten bladerdek) is daarbij ook gevoeliger voor de vorming van doorwas doordat de bodem sneller kan opwarmen bij warm en droog weer. Door de natte groeiomstandigheden komen er trouwens al planten van slechts 30cm hoog in de bloei en dit terwijl de rijen nog niet gesloten zijn. Op bijna alle percelen komt *Phytophthora* voor in meer of mindere mate. Het wortelgestel is ook minder goed ontwikkeld waardoor het risico op schade en opbrengstvermindering bij een eventuele droogte toeneemt. Tenslotte zal het op de overstroomde velden ook opletten zijn voor rotting bij de oogst, zelfs als het vervolg van het seizoen droog verloopt.

Maïs:

De vele regen laat ook duidelijk zijn sporen achter op de maïs. Over Vlaanderen bekeken lijkt de Kempen het zwaarst getroffen. Het KMI-weerstation op de Hooibeekhoeve laat een totale neerslaghoeveelheid van januari tot ca. 20 juni optekenen van 600 l/m². Hiervan is 200 l gevallen in mei en juni, dus in de periode van zaaien, opkomst en jeugdontwikkeling. Percelen staan er doorgaans zeer wisselvallig bij. Op sommige delen van het perceel ontwikkelt het gewas vrij goed en hebben de planten nog een groene kleur. Op andere delen staat de maïs klein en geel. Nog andere delen zijn verzopen en volledig verloren. Hier en daar zijn hele percelen zelfs nog niet ingezaaid. Door de vele regen is de grond volledig verzadigd. Als er zelfs maar een kleine hoeveelheid neerslag valt dan infiltreert deze moeilijk en blijft het water staan op het veld. Men kan ervan uitgaan dat er ook veel nutriënten zijn uitgespoeld. De planten hebben nauwelijks wortels. De vraag stelt zich wat er gaat gebeuren wanneer er toch een periode van hoge temperaturen zou komen. Planten gaan dan immers meer verdampen en door de beperkte wortelontwikkeling kan de plant onvoldoende vocht opnemen om aan de extra vraag te voldoen. Zo kan een (gewenste) weersomslag toch nog een niet-gewenst effect hebben.

Het CIPF meldt dat in Wallonië de zaai van de maïs over twee periodes verspreid was : een eerste van 18 tot 23 april en een tweede van 6 tot 20 mei. Het groei van de jonge planten werd echter gehinderd door de relatief koude temperaturen en vooral door de overvloedige regens die ervoor zorgden dat de wortels verstikten waardoor de bladeren geel verkleurden. De verst gevorderde maïs bevindt zich momenteel in het 11de-12de bladstadium. In de Ardennen vertoont de maïs slechts 7 à 8 bladeren. Globaal gezien vertoont het gewas een achterstand van zo'n week. Of een perceel al dan niet schade heeft opgelopen ten gevolge van de overvloedige regenval hangt volgens het CRA-w ook af van de drainagecapaciteit van het perceel. Vaak ging de maïs liggen na de buien, maar richtte het gewas zich daarna weer op. Slechts op zo'n 5% van de proefpercelen bleef de maïs definitief liggen.

Tabel 1 toont de oogstvoorspellingen voor wintertarwe- en gerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) voor de verschillende landbouwstroken. De opbrengstvoorspellingen zijn momenteel nog vrij gunstig en schommelen voor de meeste gewassen rond het vijfjarig gemiddelde. Daarbij moet echter wel vermeld worden dat de modellen slechts in beperkte mate rekening houden met extreme weersomstandigheden. Op percelen die getroffen werden door hagel of modderstromen of op percelen die lange tijd onder water stonden zal de verwachte opbrengst een stuk lager liggen.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor wintertarwe, wintergerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2011-2015 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).
(Bron: CRA-w)

Landbouwstreek	Wintertarwe			Wintergerst		
	2011-2015 (NIS)	2016 (voorspeld)	verschil (%)	2011-2015 (NIS)	2016 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	91,2	92,5	1,4	90,7	96,8	6,7
Zandstreek	83,9	83,9	0,0	76,7	78,9	2,9
Kempen	77,8	73,9	-5,0	65,7	66,0	0,5
Zandleemstreek	90,8	91,2	0,4	85,7	89,5	4,4
Leemstreek	93,3	93,5	0,2	90,3	92,9	2,9
Henegouwse Kempen	90,5	91,1	0,7	85,5	89,0	4,1
Condroz	86,3	85,7	-0,7	83,9	85,1	1,4
Weidestreek (Luik)	91,7	91,9	0,2	86,7	89,7	3,5
Weidestreek (Venen)	72,9	71,2	-2,3	76,1	78,8	3,5
Famenne	78,4	76,5	-2,4	74,7	75,5	1,1
Ardennen	71,2	71,5	0,4	67,5	66,4	-1,6
Jurastreek	67,8	68,5	1,0	55,9	57,6	3,0
Hoge Ardennen	64,9	69,1	6,5	61,0	57,0	-6,6

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2011-2015 (NIS)	2016 (voorspeld)	verschil (%)	2011-2015 (NIS)	2016 (voorspeld)	verschil (%)	2011-2015 (NIS)	2016 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	435,9	427,9	-1,8	787,2	846,7	7,6	455,8	462,0	1,4
Zandstreek	450,5	445,8	-1,0	749,7	796,6	6,3	490,6	493,0	0,5
Kempen	442,2	447,0	1,1	737,8	790,6	7,2	481,8	498,5	3,5
Zandleemstreek	487,3	454,6	-6,7	824,4	882,1	7,0	504,4	502,5	-0,4
Leemstreek	460,6	462,1	0,3	858,2	925,4	7,8	487,5	490,7	0,7
Henegouwse Kempen	457,2	451,9	-1,2	836,8	895,0	7,0	484,2	497,3	2,7
Condroz	474,7	455,5	-4,0	807,2	848,1	5,1	468,4	467,8	-0,1
Weidestreek (Luik)	453,1	431,8	-4,7	872,0	933,7	7,1	498,5	473,8	-5,0
Weidestreek (Venen)	429,6	411,5	-4,2	644,4	598,0	-7,2	499,5	529,0	5,9
Famenne	454,0	437,9	-3,5	768,9	807,2	5,0	439,3	507,7	15,6
Ardennen	439,8	428,5	-2,6	753,5	800,6	6,3	281,8	207,7	-26,3
Jurastreek	386,7	381,9	-1,2	-	-	-	247,9	281,1	13,4
Hoge Ardennen	324,0	317,9	-1,9	-	-	-	260,5	115,5	-55,7